

УЗАГАЛЬНЕННЯ

судової практики розгляду Срібнянським районним судом Чернігівської області справ із спорів, що виникають із договорів за 1 півріччя 2015 року.

До місцевого Срібнянського районного суду Чернігівської області за звітний період надійшло 15 цивільних справ із спорів, що виникають із договорів, 3 справи не були розглянуті в 2014 році і перенесені на 2015 рік.

З 31 справи на час звітнього періоду розглянуто по суті 14 справ. 1 заяву залишено без розгляду в зв'язку з не усунутими недоліками. По 13 справах позов задоволено, по 1 справі відмовлено (справа № 746/206/15-ц за позовом Коваленка М.М. про визнання недійсними договорів оренди землі).

За 1 півріччя до суду надійшли такі категорії справ із спорів, що виникають із договорів:

- оренди землі (3),
- позики, кредиту, банківського вкладу (9) та 2 справи про стягнення коштів в порядку регресу та суброгації.

У провадженні судді Ходіч В.М. перебувало 7 справ, у провадженні судді Цигури Н.А. перебувало 7 справ, на кінець звітнього періоду всі розглянуті.

При відкритті провадження в справах та призначенні справ до судового розгляду суддями дотримані всі норми чинного законодавства, зокрема, строки відкриття і призначення справ не порушувались, сторони в справах викликались в зазначені законом строки і належним чином.

Попереднє судове засідання відкладалось по 3 справах через неявку в судове засідання без поважних причин відповідачів по справах, а дані про вручення їм повідомлень про час і місце розгляду справи відсутні. По 6 справах провадження було відкрите і справи призначені в судове засідання.

Причиною перенесення судового розгляду були: неявка в судове засідання без поважних причин відповідачів по справах, клопотання сторін про відкладення, залучення співвідповідача, хвороба судді.

В режимі відеоконференцзв'язку справи даної категорії судом не розглядались.

По справі за позовом ПАТ КБ «Приватбанк» до Богдана Валерія Яковича про стягнення заборгованості за кредитним договором за клопотанням відповідача, який не визнавав позовних вимог, судом було призначено судово-почеркознавчу експертизу. Але із-за нездійсненої відповідачем оплати вартості цієї експертизи рішення було винесено за наявними в справі матеріалами.

По 3 справах рішення суду були оскаржені до апеляційного суду Чернігівської області. По 2 справах рішення апеляційною інстанцією на даний час не прийняте. (справа № 746/206/15-ц за позовом Коваленка Михайла Миколайовича до Однороженка Олександра Миколайовича, Головного управління Держземагенства у Чернігівській області про визнання недійсними договорів оренди землі та повернення земельних ділянок та справа № 746/142/15-ц за позовом Хітренка Віктора Володимировича до сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «Васьківці» про визнання договору оренди землі недійсним, третя особа на стороні відповідача - відділ Держземагенства у Срібнянському районі Чернігівської області). По 1 справі рішення Срібнянського районного суду Чернігівської області змінено (справа № 746/171/15-ц товариства з додатковою відповідальністю «Експрес Страхування» до Мазура Юрія Володимировича, Приватного акціонерного товариства «Українська охоронно-страхова компанія» про стягнення коштів в порядку регресу).

При розгляді цієї категорії справ судом дотримувались вимоги цивільного, цивільно-процесуального законодавства, роз'яснень Пленуму Верховного Суду України.

Мета даного узагальнення - проаналізувати стан справ щодо застосування судом законодавства при вирішенні спорів, що виникають з договорів, виявити складні та спірні питання у судовій практиці й законодавстві, підготувати пропозиції для забезпечення правильного та однакового застосування судом норм права.

Позовні заяви про вирішення спору, що виникає з договірних правовідносин, за формою і змістом, як правило, відповідали загальним правилам, встановленим ст. 119 ЦПК України.

До позовної заяви додавались документи, що підтверджували сплату судового збору за ставками відповідно до Закону України «Про судовий збір».

Позови до фізичних осіб, згідно ч. 1 ст. 109 ЦПК України, пред'являються в суд за місцем проживання відповідача. Якщо відповідачів декілька і у них різне місце проживання, то позивач за власним вибором пред'являє позов за місцем проживання одного із відповідачів. При цьому судом враховувалось право споживача на пред'явлення позову також за його зареєстрованим місцем проживання чи перебування або за місцем заподіяння шкоди чи виконання договору (частина п'ята статті 110 ЦПК).

Аналіз судової практики зазначеної категорії справ свідчить про те, що найпоширенішими в 1 півріччі 2015 року були спори щодо укладення, виконання та розірвання кредитних договорів.

Зокрема, це були вимоги кредитора про стягнення боргу за кредитним договором, а також процентів за користування кредитом та відповідних штрафних санкцій за невиконання (несвоєчасне) виконання кредитного договору.

Основними причинами виникнення таких спорів є наслідки порушення договору позичальниками у частині виконання зобов'язання належним чином і в установлений строк відповідно до умов договору. Майже в усіх випадках ця обставина, зокрема, пов'язана з відсутністю коштів, а також іншого майна у позичальника для виконання умов кредитного договору.

Право вибору способу судового захисту, передбаченого законом або договором: дострокове стягнення кредитної заборгованості чи звернення стягнення на предмет іпотеки/застави, чи їх одночасне заявлення в разі, якщо позичальник є відмінною від особи іпотекодавця (майновий поручитель), стягнення простроченої заборгованості чи розірвання кредитного договору.

Відповідно до ст. 554 ЦК України у разі порушення боржником зобов'язання поручитель та боржник відповідають перед кредитором солідарно в тому ж обсязі, що і боржник.

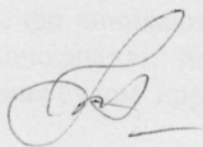
Згідно ч. 4 ст. 559 ЦК порука припиняється, якщо кредитор протягом шести місяців від дня настання строку виконання основного зобов'язання не пред'явить вимоги до поручителя.

Суд в цілому вірно застосовували вказані норми закону. При вирішенні таких спорів суд має враховувати, що згідно зі статтею 526 ЦК зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору. Отже, якщо кредитним договором визначені інші умови виконання основного зобов'язання, то при неналежному виконанні позичальником своїх зобов'язань за цим договором строк пред'явлення кредитором вимоги до поручителя про повернення отриманих у кредит коштів повинен обчислюватися з моменту настання строку погашення зобов'язання згідно з такими умовами, тобто з моменту настання строку виконання зобов'язання у повному обсязі або у зв'язку із застосуванням права на повернення кредиту достроково і таким строком не може бути лише несплата чергового платежу. Пред'явленням вимоги до поручителя є як направлення/вручення йому листа-вимоги про погашення боргу, так і пред'явлення до нього позову до суду.

Вивчення проблем, пов'язаних з розглядом справ по даній категорії справ дозволяє зробити висновок, що на даний час відсутнє чітке правове регулювання значної кількості питань в цих спорах і, як наслідок, відсутність однозначного підходу до вирішення даної категорії справ.

Зміст проаналізованих судових рішень та матеріалів справ дозволяє зробити висновок про те, що судом не допускалось порушення зазначених вище норм матеріального та процесуального права, так як періодично вивчається судова практика розгляду справ даної категорії, рекомендації Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Верховного Суду України, аналізи причин скасування судових рішень у справах даної категорії.

Помічник судді

Л.М.Буряк